

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om hjemmeværnet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 799, fremsættelsen i tidenden sp. 1469).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Frode Jakobsen: Da vi skred til oprettelsen af et hjemmeværn efter vedtagelsen af hjemmeværnsloven i 1948, var det for mange ikke uden tvivl. Folk med våben i hjemmene — det følte som noget fremmed og sært. Det var kun på én baggrund, at denne tanke kunne sejre i Danmark, nemlig den modstandskamp, som lige var ført. Det var en rystelse for mange at vågne op den 9. april og få at vide, at Danmark var blevet besat om natten, og der var mange, der dengang lovede sig selv, at hvis Danmark blev frit igen, ville vi i hvert fald gøre alt, hvad der stod i vor magt, for at det samme aldrig mere måtte ske.

Det betød, at en modstandsbevægelse voksede op. Ved krigens slutning var der en underjordisk hær på over 50 000 mand. Det var ikke noget let job at bygge en underjordisk hær op under en besættelse. Vanskelighederne var først og fremmest to ting: mangelen på våben og mangelen på folk, der var øvet i at bruge våben. Så svagt havde vort forsvar været. Våbnene fik vi fra luften, kastet ned af engelske flyvere. Det var en dyr metode, det kostede mange menneskeliv. Endnu sværere var det måske under en besættelse at opøve uøvede folk i at bruge våbnene.

Da Danmark blev befriet, var der derfor mange, der spurgte sig selv: hvordan kan vi sørge for at være bedre forberedt en anden gang? Det er ud af det spørgsmål, hjemmeværnet er blevet til. Et hjemmeværn ville betyde våben i gode danskeres hjem; et hjemmeværn ville betyde folk øvet i at bruge de våben i enhver landsby i Danmark. På den måde opstod hjemmeværnsforeninger som overgang fra modstandsbevægelsen til hjemmeværnet. Dengang stillede den samlede modstandsbevægelse sig bag hjemmeværnet. Senere kom det statslige hjemmeværn. Det er den historiske oprindelse til det danske hjemmeværn.

Men der var en ting mere, der skulle til, nemlig at også de professionelle militære krævede et hjemmeværn som en militær nødvendighed. Også det skete, fordi den strategiske situation i dag er en helt anden end før. Når man tænkte på en våbenkamp før krigen, tænkte man altid på en front som under den første verdenskrig. Men i dag er der en større fare for en krig uden fronter, med luftlandetropper, med moderne landsætningsbåde, med muligheden for en femtekolonne, og derfor er det i dag ikke nok med soldater i kaserner. Der må ligesom trækkes et net ud over landet af folk, som kan tage det første stød, som kan rapportere, bevogte, ja, eventuelt også opholde en stærkere fjende.

Alligevel var der nogle, som smilede: en midaldrende, velnæret borger i uniform! Og der var i hjemmeværnet folk, som i den første tid ligesom listede langs murene. Derfor turde man ikke gå ud fra, at et hjemmeværn kunne bygges op udelukkende på frivillige, ja, hvis man ser på loven af 1948, får man nærmest indtryk af, at de frivillige er tænkt som et supplement til de tvungne. Men vi gjorde altså et forsøg. Jeg tror, man kan sige i dag, at forsøget lykkedes. Hjemmeværnet blev stående, og frivilligheden blev holdt fast. Endnu i 1952 fandt man det nødvendigt at bevare muligheden for til enhver tid at kunne skride til udskrivning, men i det foreliggende lovforslag er der taget det skridt, at man endelig tør slå fast, at udskrivning er noget, der kun kan ske i en ekstraordinær situation. Jeg tror, at det er en lykke, at man har kunnet holde denne linje.

Når hjemmeværnsloven nu tages op til revision, er det ikke, fordi der er noget i vejen med loven, som gennemførtes i 1948. Jeg synes tværtimod, at den lov, som blev gennemført af det ærede medlem hr. Rasmus Hansen, den daværende forsvarsminister, i høj grad har stået sin prøve.

Det, som ligger bag revisionen, er dels forsvarslovens gennemførelse for et år siden, der gør en vis tilpasning nødvendig, i hvert fald i formuleringer, dels et enstemmigt ønske hos alle partier i forsvarsudvalget om en styrkelse af hjemmeværnet.

Man hører rigtignok undertiden det spørgsmål — og det har måske endda været særlig aktualiseret i de sidste dage —